

1250

PdR 170

Weg met den Woningwoeker

DOOR

E. KUPERS.

1920.

Uitgave N.V. Boekhandel en Uitgeversmaatschappij
„ONTWIKKELING”, Amsterdam - Rotterdam.

Wie zich op goedkoope en gemakkelijke manier geregeld op de hoogte wil stellen van alle belangrijke vraagstukken, den arbeidersstrijd betreffende, abonneert zich op

„De Socialistische Gids”

Wetenschappelijk Maandschrift der S.D.A.P.

f 10.— per jaar (voor leden der S.D.A.P. die reductie wenschen f 8.— per jaar).

Reeds de 5e jaargang loopt!

Paleisstraat 43, Amsterdam.

Ieder arbeider, die zijn eigen belang en dat zijner klasse begrijpt, leest

„Het Volk”

dagblad der Arbeiderspartij, 30 cent per week, f 3.90 per 3 maanden.

Samen met f

„De Notenkraaker”

Politiek-satyriek Weekblad.

36 cent per week of f 4.65 per 3 maanden.

Keizersgracht 376.

Weg met den Woningwoeker.

Wij zitten in ons land weer midden in de reactie. Een reactie op politiek en economisch terrein, welke met den dag driester den kop opsteekt. Op het gebied der vakbeweging openbaart de reactionnaire gezindheid der werkgevers zich in het afwijzen van de door de vakorganisaties geëischte loonsverhoogingen, die in verband met de huidige duurte meer dan ooit noodig zijn, om het bestaanspeil der arbeidersklasse niet nog verder te doen dalen dan reeds ten gevolge van oorlog het geval is geweest. Het optreden van de Amsterdamsche en Rotterdamsche reeders en van de werkgevers in de bouwvakken spreekt ten opzichte van de mentaliteit onzer werkgevers een maar al te duidelijke taal.

Op politiek terrein openbaart zich hetzelfde verschijnsel. De invoering der achturenwet laat nog steeds op zich wachten. De anti-revolutiewet beteekent een bedreiging der propaganda van onze moderne arbeidersbeweging. Het wetsontwerp voor de bevordering der Zondagsrust geeft aan allerlei reactionnaire gemeentebesturen de gelegenheid, onze meetings en vergaderingen op Zondag te verbieden.

De Minister van Landbouw, aan het bewind gekomen onder de leuze: „terug naar het vrije bedrijf”, heeft tot dusver zoowat niet anders bewerkstelligd dan de prijzen voortdurend op te jagen. Dank zij deze politiek van het laat-maar-waaien-stelsel zijn thans de prijzen van de melk, kaas, boter en aardappelen, om slechts enkele artikelen van vaderlandschen bodem te noemen, waarvan momenteel ontzaglijke hoeveelheden geproduceerd worden, zoo hoog, als zij in den ergsten tijd van den oorlog bijna niet geweest zijn.

REACTIE OP WONINGGEBIED.

Thans wordt echter de arbeidersklasse door een nieuw gevaar bedreigd. Dit komt nu van een kant, waarvan het oogenschijnlijk niet verwacht werd. Minister Aalberse, die in het huidige Kabinet als een democratische figuur wordt beschouwd, schijnt thans ook in de reactionnaire branding te worden meegezogen. Door hem is eenige maanden geleden een wetsontwerp tot wijziging der Huurcommissiewet ingediend, dat zulke funeste bepalingen bevat, dat het in zijn huidigen vorm door de arbeidersklasse als onaannemelijk moet worden beschouwd.

Alhoewel aan de huidige Huurcommissiewet en Huuropzeggingswet ongetwijfeld fouten kleven, moet worden erkend, dat deze beide wetten een zeer heilzame werking hebben uitgeoefend en zij de huurders voor het brandschatten der huiseigenaren hebben behoed. Deze uitdrukking is zeker niet te sterk, want door den grooten woningnood, die er in ons land bestaat, nemen de huiseigenaren een overmachtige positie in, waarvan zij een maar al te gretig gebruik hebben gemaakt. Huurverhoogingen waren aan de orde van den dag. Met sprongen gingen de huren in de eerste oorlogsjaren naar boven. Daaraan moest een einde

gemaakt worden, wilden de arbeiders, die toch al zoo door de duurre geteisterd werden en wier levenspeil voortdurend daalde, niet heelemaal het kind van de rekening worden. Van de zijde der moderne arbeidersbeweging werd herhaaldelijk de noodzakelijkheid betoogd van ingrijpen van overheidswege. Zoo kwam onder den voortdurenden drang van onze moderne arbeidersbeweging de Huurcommissiewet en later, toen deze wet niet voldoende bleek om de huurders tegen den willekeur hunner verhuurders te beschermen, de Huuropzeggingswet tot stand.

De strekking van de Huurcommissiewet is: onredelijke opdrijving van de huren te voorkomen. Tot dusver wordt door de Huurcommissies alleen dan huurverhoogingen toegestaan, wanneer de verhuurder aannemelijk kan maken, dat hij ter zake van de woning, waarvoor verhooging wordt gevraagd, hogere uitgaven heeft gehad, bijv. verhooging van hypotheekrente, verhoogde belastingen, hogere reparatiekosten e.d., of indien de normale huurwaarde op 1 Januari 1916 hooger was dan de huurprijs.

Dit voorschrift geeft aan de Huurcommissies een vrij scherp gesneden maatstaf, waarnaar zij kunnen werken. Persoonlijke willekeur is daarbij haast geheel uitgesloten. Terwijl de kosten van vrijwel alle levensbenodigdheden meer dan verdubbeld zijn, zijn de huren der woningen slechts matig gestegen. Dat de arbeiders thans niet, zooals voor den oorlog, een zesde of een vijfde deel van hun inkomen aan huur moeten uitgeven, is door de Huurcommissiewet bereikt. Maar ook slechts daardoor is het mogelijk geweest, een verdere daling van het bestaanspeil der arbeidersklasse te voorkomen. Wanneer er op dit oogenblik evenwicht bestaat tusschen inkomsten en uitgaven, doordat de arbeiders van hun loon thans wat meer aan voeding en kleding en wat minder aan huur moeten betalen, zou dat evenwicht finaal verbroken worden door een belangrijke huurverhoging. En dat laatste ligt in de bedoeling van minister Aalberse.

HET VOORSTEL TOT WIJZIGING VAN DE HUURCOMMISSIEWET

bevat in hoofdzaak twee nieuwe voorschriften betreffende de huurregeling, Allereerst wordt voorgesteld een Algemeene huurverhoging van 20 % boven de huur van 1 Januari 1916 en voor woningen, waarop de Huurcommissiewet eerst later van toepassing is verklaard — dat zijn de woningen met een hogere huurwaarde, die aanvankelijk buiten de wet vielen — 10 % boven de huur van 1 Januari 1918. Deze bepaling beteekent dus, dat de huiseigenaren zonder tusschenkomst der huurcommissies de huren van hun woningen met 20 respectievelijk met 10 % zullen mogen verhoogen.

Voor deze bepaling bestaat naar onze meening geen enkele aanleiding. De verhuurders, die hun woningen behoorlijk hebben onderhouden, hebben in het algemeen wel toestemming van de Huurcommissies gekregen, de huren sinds 1 Januari 1916 met

20 % te verhoogen. Voor de huiseigenaren, die hun plichten tegenover de huurders nakomen, heeft deze bepaling derhalve weinig beteekenis. Wel echter voor die verhuurders, die nooit iets aan hun woningen laten doen en alle onderhoudskosten op hun huurders afwentelen. Zulke huiseigenaren zijn er legio. En het zijn juist dezen, wier verzoeken om huurverhooging vaak en volkomen terecht door de Huurcommissies werden afgewezen, omdat zij in geen enkel opzicht hun verzoek tot huurverhooging hebben kunnen motiveeren. Wij zwijgen nog maar van de eigenaren van de duizendtallen krotwoningen, die in ons land bestaan, waarvan de huren reeds voor den oorlog veel te hoog waren. Woningen, die eigenlijk al lang onbewoonbaar verklaard hadden moeten worden, maar waartoe de overheid door den ontzettenden woningnood niet durft overgaan. Zulke woningen, waaraan geen cent onderhoud ten koste wordt gelegd, zijn er vooral in de grootste steden nog duizenden. De huren van zulke woningen zonder meer met 20 % te verhoogen, zou een schromelijke onbillijkheid zijn.

DE HUREN MEER DAN VERDUBBELD, JA VERDRIEVOUDIGD.

Wat Minister Aalberse echter verder voorstelt, is nog veel ergerlijker.

Zooals hierboven reeds is opgemerkt, heeft de huiseigenaar krachtens de Huurcommissiewet alleen dan recht op huurverhooging, wanneer hij aannemelijk kan maken, dat hij hoogere uitgaven heeft gehad. Deze bepaling wordt geschrapt en daarvoor komt een artikel in de plaats, waarbij het volgende voorschrift wordt gegeven:

„Bij hare beslissingen draagt de huurcommissie zorg voor een redelijke huurverhooging, die geleidelijk voert tot den normalen prijs van het vrije verkeer”.

Dat beteekent, in duidelijker Hollandsch overgezet, dat de huurprijzen der oude woningen zich geleidelijk zullen moeten aanpassen aan de huren van nieuwgebouwde woningen. Dit zal niet in eens gebeuren, maar geleidelijk. In de Memorie van Toelichting wordt als voorbeeld genoemd, dat de huurprijs van een woning niet in één keer zal worden gebracht van f 500 op f 800, maar van 500 op 600, van 600 op 700 enz. Maar tot een dergelijke huurverhooging is de Huurcommissie verplicht mede te werken.

Het is zeker niet van belang ontbloot er even op te wijzen, wat dit in de praktijk beteekent. Wij hebben daaromtrent eenige cijfers verzameld, die op een welsprekende wijze aantoonen, dat hetgeen thans de Regeering voorstelt, neer zou komen op een strooptocht op de zakken der huurders, zooals tot dusver nog niet is gekend.

Voor den oorlog bedroegen de bouwkosten van een arbeiderswoning in Amsterdam ongeveer f 2300. In 1917 was dat bedrag gestegen tot ongeveer f 6000; in 1918 tot f 8500; in 1919 f 8100

en in 1920 ruim f 9000. Deze cijfers zijn afkomstig van een woningbouwvereniging, die voor deze prijzen heeft gebouwd. De bouwkosten van woningen zijn te Amsterdam — in andere plaatsen zal het wel eender zijn — vergeleken bij voor den oorlog, ongeveer viermaal zoo hoog. Indien deze woningen tegen den kostprijs verhuurd moesten worden, zouden zij minstens aan huur moeten doen 8% van f 9000 is f 720 per jaar. Er is natuurlijk geen sprake van, dat de arbeiders een dergelijke huur zouden niet kunnen betalen. Wanneer zij daartoe werden gedwongen, zou dat niet alleen aanleiding geven tot een ontzaglijke verscherping van den loonstrijd, met al de gevolgen van dien, maar tot nog heel andere dingen.

Het is eenvoudig voor de arbeidersklasse onduelbaar, dat op deze wijze de langs normalen weg verkregen loonsverhooging, die dikwijls slechts met veel strijd en opofferingen is bereikt, in de zakken van een in verhouding tot de geheele bevolking, kleine groep van rentetrekkingen zou afvloeien. Want het gaat hier niet om kleine bedragen, maar om vele millioenen.

Alleen in Amsterdam bedroegen de jaarhuren van alle woningen tezamen 36 millioen gulden. Wanneer wordt aangenomen, dat een klein percentage van deze woningen door de eigenaren wordt bewoond, en neemt men aan dat de huurwaarde van de arbeiders- en middenstandswoningen over het geheele land minstens het zsvoudige bedraagt van de gezamenlijke woningen in Amsterdam, dan komt men in het geheele land tot een gezamenlijk bedrag aan huren, geldende voor den oorlog, van ongeveer 200 millioen gulden per jaar. Opvoering van de huren „tot den normalen prijs van het vrije verkeer” beteekent derhalve, dat in den tijd van eenige jaren aan de gezamenlijke huiseigenaren een jaarlijksche verhooging van inkomsten wordt bezorgd van ongeveer vierhonderd millioen gulden per jaar.

Uit deze enkele cijfers blijkt wel overduidelijk, welk een groot gevaar de arbeidersklasse boven het hoofd hangt. Er is geen enkele rechtvaardiging voor een dergelijk stuk wetgeving, dat een bepaalde klasse van bezitters op zoo schromelijke wijze wil bevoorrechten ten koste van het minst draagkrachtige deel der bevolking. De regeering meent deze rechtvaardiging gevonden te hebben in het feit, dat ook voor den huiseigenaar de persoonlijke uitgaven door het algemeen duurdere leven hooger zijn geworden en dientengevolge een hoogere vergoeding van het gebruik zijner woning, welke nu eenmaal in de algemeene waardeestijging van goederen deelt, billijk mag heeten.

De verwijzing naar de algemeene waardeestijging van goederen beteekent niets meer of minder dan een pleidooi voor de rechtmatigheid van het maken van oorlogswinsten in zijn meest onbeschaamden vorm.

Het is absoluut in strijd met het algemeen belang de waardeestijging van de oude woningen, die louter een gevolg is van de oorlogsomstandigheden, die aan de gemeenschap toch reeds zulke belangrijke offers hebben gekost, aan de huiseigenaren ten goede te doen komen.

DE WONINGEN, DOOR GEMEENTEN EN BOUW- VEREENIGINGEN GEBOUWD, BUITEN DE WET.

Ook dat wil minister Aalberse. Tot dusver vielen deze lichamen ook onder de Huurcommissiewet. Willen zij de huren verhoogen, dan moeten zij, evenals de particuliere huiseigenaars, daarop de toestemming der Huurcommissie vragen. Dat wordt thans veranderd. Waarom? De eenigste verklaring, welke wij daarvoor kunnen vinden is: vrijheid te hebben, de huren van deze vereenigings en gemeentewoningen, los van de Huurcommissiewet maar raak te kunnen verhoogen. Het Departement van Arbeid oefent voortdurend drang in die richting uit.

Op een vergadering met de besturen van woningbouwvereenigingen, welke midden Juli te Amsterdam is gehouden, deelde wethouder Wibaut mede, dat de Regëering verlangt, dat de met Rijksvoorschotten werkende woningbouwvereenigingen de huren der woningen met een zeer hoog percentage zullen moeten verhoogen, zoo zelfs dat de laagste huren tot f 6 à f 7 zullen moeten worden opgevoerd. In menig opzicht zullen deze huurverhoogingen gaan tot nagenoeg vijftig procent. Er is niet bij gezegd, of deze hooge huren, welke voor de kleinste woningen ongeveer neerkomen op een verdubbeling van den huurprijs van voor den oorlog, uitsluitend nieuw te bouwen woningen betreffen. Ook dan zou het reeds erg genoeg zijn. Maar nog erger ware het, wanneer een dergelijke schandelijke huurverhooging ook zou gelden voor de reeds bestaande woningen. Wanneer dat de bedoeling is, springt des te duidelijker de ontoelaatbaarheid in het oog, om de met overheidssteun gebouwde woningen onder de werking der Huurcommissiewet vandaan te halen. De bewoners daarvan zouden dan als het ware met handen en voeten zijn overgeleverd aan het Departement van Arbeid. Op hen zou dan een belangrijk deel van de tekorten worden afgewenteld, welke de bouw van arbeiders-woningen voor Rijk- en Gemeenten meebrengt.

Dat het wel in de bedoeling ligt, de bewoners der met overheidssteun gebouwde woningen zwaar te belasten kan ook nog uit het volgende blijken. Op 25 Juni 1919 verzond minister Aalberse een circulaire, waarin onder meer een definitie werd gegeven, wat onder een arbeiderswoning wordt verstaan en waarbij een Rijksvoorschot zou worden verleend. Als arbeiderswoning werd beschouwd een woning van niet meer dan 5 kamers en een keuken. „Behalve 3 slaapvertrekken (wij citeeren hier de circulaire) moet de woning bevatten een woonkamer-keuken of een woonkamer en een keuken. Zij kan bovendien bevatten een zoogenaamde „mooie kamer”. Voor woningen met niet meer dan 2 slaapkamers zullen voorschotten en bijdragen niet dan bij hooge uitzondering worden verleend”.

Dat was, zouden wij kunnen zeggen, Aalberse in zijn goeden tijd. Er moesten gebouwd worden flinke royale arbeiders-woningen als regel ten minste met 3 slaapkamers. Maar eenige weken

geleden heeft de minister opnieuw een circulaire laten verschijnen, waarin is bepaald, dat voor woningen met een inhoud van 225 M³. voortaan 50% van de totale bouwkosten uit de huren moeten worden gedekt, voor een woning met 226—275 M³. wordt dit 60% en voor woningen van 276—300 M³. 70%. Van deze laatste, dat zijn dus de grootere woningen, mag in een complex niet meer dan 10% worden gebouwd. Wanneer aan deze circulaire de hand wordt gehouden, beteekent dit voor de kleinste woningen, die maar amper aan de eischen, in eerstgenoemde circulaire vervat, voldoen, meer dan een verdubbeling van de huren, vergeleken bij die van soortgelijke woningen voor den oorlog. Voor de grootere woningen wordt deze verhooging nog aanzienlijker. Hierdoor zullen in de eerste plaats de gezinnen met veel kinderen, die veelal het minst draagkrachtig zijn, getroffen worden.

Zoo zullen derhalve de woningbouwverenigingen gebruikt worden als gangmakers voor een plundertocht op de zakken der huurders.

Uit bovenstaande blijkt wel, hoe noodzakelijk het is, dat ook de huurders van deze woningen de bescherming der Huurcommissiewet blijven genieten. Zij hebben dit minstens zoo noodig als de huurders van gewone huiseigenaren.

DE REGEERING WIL VAN DE BIJDAGEN AF.

Uit al deze maatregelen blijkt, dat de Regeering van het bijdragenstelsel af wil. Ook op het gebied der volkshuisvesting wordt de leuze aangeheven: Terug naar het vrije verkeer. Wat dat voor de arbeidersklasse beteekent, is hierboven reeds uiteengezet. Thans verleent de overheid voor den bouw van arbeiderswoningen zeer belangrijke subsidies. Deze subsidie-regeling komt in het kort hierop neer, dat uitgerekend wordt, wat de jaarlijksche kosten zijn en welke huur redelijkerwijs kan worden opgebracht; het verschil tusschen beide wordt voor 75% door den staat en voor 25% door de gemeente gedragen. De jaarlijksche bijdragen, welke op deze woningen worden verstrekt, varieeren uit den aard der zaak. Zij bedroegen per jaar en per woning in de gemeenten Haskerland f 170, Vlaardingen f 182, Oldehove f 170, Zijpe f 195, Goes f 227, Waddinxveen f 200, Valburg f 94, Egmond-Binnen f 178, Hoorn f 145, en Amsterdam f 285. De totale bijdragen bedroegen voor het Rijk van 6 Januari 1920 tot 10 Juni 1920 f 1.590.769.34 voor te zamen 11582 woningen of gemiddeld ruim f 138 per woning. Toch is bij het groote verschil tusschen de hooge bouwkosten en de redelijkerwijs te bedingen huren het bijslagstelsel, het eenige middel, om met den bouw van arbeiderswoningen voort te gaan. Voort te gaan, doch in een veel sneller tempo dan thans geschiedt. Ongetwijfeld is er in een aantal plaatsen de paar laatste jaren wat flinker aangepakt. Het jaarlijksche bedrag aan voorschotten uit 's Rijks kas bedroeg in 1917 37, in 1918 43 en in 1919 94 millioen gulden.

Maar het moet nog veel vlugger gaan, want de woningnood

is tot een ontzettende hoogte gestegen. Het woningtekort wordt voor de eerste vijf jaren in ons land op 245.000 stuks geschat. Per jaar moeten er dus ongeveer 50.000 woningen worden gebouwd. In het eerste kwartaal van 1920 werden over het geheele land 4610 woningen aanbesteed. Per jaar berekend, komt dit neer op ongeveer 18000 woningen. Dat is veel en veel minder dan het benodigde aantal. Het tekort aan woningen wordt dan ook nog steeds grooter. De inwoningen nemen hand over hand toe. Een enkel cijfer slechts.

In Zaandam wonen 325 gezinnen bij elkaar in, in Arnhem 1800, in Rotterdam 13.695 en in Amsterdam meer dan 18000 gezinnen. Welk een zee van ellende spreekt uit deze cijfers!

Daaraan moet, het koste wat het kost, binnen den kortst mogelijken tijd een einde worden gemaakt. Waar zulke groote belangen op het spel staan, mag niet op geld worden gezien. Zeker, het zal vele millioenen per jaar kosten. Deskundigen noemen bedragen van 40 à 60 millioen gulden. Wanneer het niet anders kan, zullen de publieke lichamen ook dezen last op zich moeten nemen. Maar het kan anders. De benodigde millioenen zijn te vinden.

SOCIALISATIE DER WONINGEN.

Het aangewezen middel om aan het benodigde geld te komen, is: de socialisatie der woningen. Dit middel is radicaal en maakt met een slag een einde aan het overbodig bestaan der huiseigenaren. De nieuwbouw van arbeiderswoningen is reeds gesocialiseerd. Met de oude woningen dient hetzelfde te geschieden. De opbrengst van een geringe huurverhooging der oude woningen kan dan gebruikt worden, om daarmee de huren van nieuw-gebouwde woningen te drukken. Aan de woningbouwverenigingen, welke in vrijwel elke plaats van eenige beteekenis bestaan, zou het beheer deze woningen kunnen worden opgedragen. Ten opzichte van deze aangelegenheid bestaan de organen reeds, die in samenwerking met de gemeentebesturen, zich met het beheer van een dergelijk stuk gesocialiseerd bedrijf zouden kunnen belasten. Indien ooit, dan is wel tijdens deze jaren van woningnood de anti-sociale strekking van het particulier huizenbezit gedemonstreerd. Ook op dat terrein heeft het particulier initiatief een jammerlijk fiasco geleden, waarvan de arbeidersklasse de dupe is geworden.

Sterker dan ooit moet dan ook in de propaganda de eisch: „socialisatie der woningen” naar voren worden gebracht, als het eenig afdoend middel, om op den duur tot goede woningtoestanden te geraken. Zoolang echter het particulier huizenbezit nog bestaat, moet het aan het gemeenschapsbelang worden onderworpen.

EEN WONINGFONDS.

Daarvoor kan dienen het stichten van een woningfonds. Men kan het er over eens zijn, dat het groote verschil, dat er thans bestaat tusschen de huren der oude en nieuwe woningen,

niet bestendig kan blijven. De huren van gelijksoortige woningen zullen langzamerhand met elkaar in overeenstemming moeten worden gebracht. Maar niet door de huren der oude woningen te *verdrievoudigen* en de opbrengst daarvan in de brandkasten der huiseigenaren te doen vloeien. Tegen een geringe huurverhoging der oude woningen kan geen bezwaar bestaan, mits het grootste deel van deze verhoging wordt gestort in een woningfonds, waaruit de hoogere kosten van den nieuwbouw worden bestreden.

Wanneer over een tijdvak van 5 jaar de huren elk jaar met 8% worden verhoogd, waarvan $\frac{1}{4}$ deel ten goede komt aan de huiseigenaren, zal dus van de 40% verhoging, 30% voor fondsvorming beschikbaar komen. De totale huuropbrengst van alle woningen in ons land bedraagt, zooals hierboven reeds is aangegeven, ongeveer 200 miljoen gulden per jaar. Een bedrag van ongeveer 60 miljoen gulden zou dus na verloop van 5 jaar jaarlijks ter beschikking komen om de tekorten op deze exploitatie te dekken. Aannemende dat deze toeslag dooreengenomen 4 gulden per week zal bedragen, in de groote steden wat meer, in de kleinere wat minder, dus f 208.— per woning en per jaar, dan zullen daaruit de jaarlijksche tekorten van 288.000 nieuwe woningen kunnen worden bestreden.

Groote kwalen eischen groote geneesmiddelen. Thans wordt met den bouw van arbeiderswoningen lang niet die voortgang gemaakt als noodzakelijk is, met het oog op den ontzettenden nood, die er in vrijwel alle steden en dorpen van ons land heerscht. Voor een belangrijk deel is dat een gevolg van het feit, dat de bouwkosten zoo ontzaggelijk zijn gestegen en Regeering en Gemeenten er voor terugschrikken, de daarvoor benoodigde miljoenen te voteeren.

Minder voortvarende gemeentebesturen vinden in de bepaling, dat 25% der exploitatiekosten te hunnen laste komt, aanleiding, liefst zoo weinig mogelijk aan deze zaak te doen. Men kan toestemmen, dat het ook in de eerste plaats op den weg van den Staat ligt, deze tekorten voor zijn rekening te nemen. En er is alle aanleiding, de gemeenten van deze zware lasten te ontheffen, wanneer het tot het stichten van een woningfonds als hierboven is aangegeven komt.

Wat minister Aalberse wil, is niet alleen voor de arbeiders, maar voor allen, die een woning in huur hebben, onaannemelijk. Het beteekent een gruwelijke brandschatting van de huurders en een door niets gemotiveerde verrijking van de verhuurders. Noch het een, noch het ander kan worden aanvaard. Tegenover deze met den dag sterker aan het licht tredende reactie moet met alle kracht worden opgetreden.

Weg met de reactie op het gebied der volkshuisvesting.

Weg met den woningwoeker.

Op voor de socialisatie der woningen.

„Ontwikkeling”

: Paleisstraat 43, Amsterdam :

West Kruiskade 33, Rotterdam

was de EERSTE en tot heden nog
bijna DE EENIGE, die werken
uitgaf en uitgeeft op het gebied der

Socialisatie.

Reeds verschenen :

HET SOCIALISATIEVRAAGSTUK, 2e druk
(Rapport der S.D.A.P.), ing. f 2.—, geb. f 2.75

F. M. WIBAUT : Op voor de Socialisatie, f*0,40

„ Economische bedrijfsorganisatie f 0,40

R. STENHUIS : Vakbeweging en Socialisatie
2e druk f 0,10

P. HIEMSTRA : Socialisatie van den bodem f 0,06

R. KUIJPER : Socialisme en Socialisatie f 0,40

O. BAUER . De weg van het Socialisme f 0,40

